

Motion till riksdagen

1988/89:Jo266

av Lars Ernestam m. fl. (fp)

Samerna och rennäringen

Gällande lagstiftning för rennäringen är från år 1971. Redan i samband med lagens antagande hänvisades till behov av kompletterande lagstiftning.

Samernas rättsställning och rennäringen har därefter varit utsatta för ett omfattande utredningsförfarande.

Rennäringskommittén lämnade sitt betänkande år 1983. I betänkandet anges fyra delmål, där det sägs att Sverige inom ramen för ett mångkulturellt samhälle har förpliktelser att visa respekt för samisk kultur och samiska näringar och ge utrymme för samerna att bestämma och påverka sin livssituation utifrån samiska värderingar, vilket innebär:

1. Minoritetspolitiskt mål: Rennäringen är en förutsättning för den samiska kulturen och måste därför förbli en samisk näring,
2. Regionalpolitiskt mål: Bosättning och sysselsättning i de samiska bosättningsområdena måste upprätthållas,
3. Näringspolitiskt mål: Rationell och lönsam produktion inom näringen baserad på de för näringen bestämmande förhållandena och genom tillvaratagande av naturresurser,
4. Inkomstsmål: Rennäringsutövarna skall ha en ekonomisk och social trygghet och standard i arbetet, som inte avviker från vad som gäller i samhället i övrigt.

Rennäringskommitténs förslag har inte resulterat i en samlad proposition från regeringen. Anledningen till detta är att regeringen hänvisat till den pågående samerättsutredningen.

Denna utredning tillsattes i september 1982. Ett delbetänkande lämnades år 1986, och avsikten är att huvudbetänkandet skall redovisas under år 1989.

Det är enligt vår uppfattning synnerligen angeläget att det mycket långvariga utredandet av samefrågorna och rennäringen leder till konkreta resultat. Den same-etniska kulturen intar en särställning i egenskap av ursprunglig befolkning. Den samiska kulturen, som en viktig bärare av det samiska arvet, utsätts för ekonomiska och kulturella påfrestningar. Samerna skall garanteras rätt till kulturell särart. Lagstiftning och statliga insatser är viktiga garantier för detta. Det är både för samerna och för övrig befolkning i berörda områden olyckligt att de rättsliga frågorna inte letts fram till en slutlig lösning.

Det är enligt vår uppfattning nödvändigt att regeringen skyndar på utredningsarbetet och att riksdagen får ta del av en samlad same- och rennäringsproposition. Denna uppfattning bör riksdagen ge regeringen till känna.

Folkpartiet redovisar i en särskild partimotion de särskilda och restriktiva regler som bör gälla, dels i fråga om avverkning i de fjällnära skogarna, dels i fråga om olika vattenregleringsföretag som också berör rennäringsen. Folkpartiet anser bl. a. att en naturvårdsgräns bör inrättas längs fjällkedjan och att värdefulla skogar skyddas genom reservatsbildning.

Det är viktigt att också rennäringsen kan bedrivas i samklang med miljö- och naturvård samtidigt som hänsyn tas till den samiska minoritetens särskilda kultur och utkomstmöjligheter. Rennäringsens behov av hänglavsområden, nattbetesplatser, rastställen, arbetshagar och flyttleder måste beaktas samtidigt som rennäringsen måste ta sitt ansvar för en fungerande naturvård och ett aktivt skydd för flora och fauna. Naturvårdsfrågorna bör beaktas i en kommande proposition.

De samiska samlingarna vid Vilhelmina folkbibliotek

Vilhelmina Folkbiblioteks samiska avdelning har från 1966 byggts upp till att i dag omfatta ca 2 500 böcker och skrifter och en världsunik samling av pressklipp. Biblioteket har vuxit fram genom lokalt initiativ.

För att säkra samlingarnas fortbestånd och utveckling behöver följande åtgärder vidtas:

Abonnemanget på pressklippen måste fortsätta. Klippen skall därför överföras på mikrofiche. Detta måste även gälla tidigare klipp, som ännu inte har kunnat föras över i brist på resurser. Klippsamlingen läggs in på data, så att samlingen blir tillgänglig för studier och forskning. En datorisering av klippsamlingen underlättar den datorisering av boksamlingarna som nu sker i Umeå.

De föreslagna åtgärderna måste finansieras av statliga medel, eftersom kommunen inte enbart kan se samlingen som en ren kommunal angelägenhet och kommunens ekonomi inte tillåter att ytterligare ekonomiska medel överförs till verksamheten.

Sameavdelningens bestånd bör hållas samman, och beståndet bör utvidgas. Detta är en gemensam angelägenhet för kommun och landsting och stat.

För en minoritet som samerna är en satsning på bevarandet av de samiska samlingarna viktig både för dagens och för morgondagens avnämare av bibliotekets bokbestånd. Samlingarna utgör även en stor kulturell gärning, inte minst för forskare. Där finns den unika pressklippsamlingen, som genom datoriseringen blir tillgänglig för en vidare krets och får stor betydelse för universitet, institutioner och bibliotek i hela landet.

Hemställan

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en samlad proposition om same- och rennäringsfrågorna.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om sambandet mellan rennäringen och naturvårdsfrågorna,

[att riksdagen för budgetåret 1989/90 anslår 243 000 kr. för de samiska samlingarna vid Vilhelmina folkbibliotek¹].

Mot. 1988/89
Jo266

Stockholm den 24 januari 1989

Lars Ernestam (fp)

Bengt Rosén (fp)

Håkan Holmberg (fp)

Anders Castberger (fp)

¹ 1988/89:Kr310